

MEMÒRIA 2024

INTRODUCCIÓ

Les conseqüències d'una crisi múltiple (ecològica, social, política, econòmica, de les cures...) aguditzada incideixen cada vegada més en la quotidianitat.

La sequera ha estat omnipresent tot l'any. S'ha fet palès el problema de fons d'una demanda d'aigua per sobre de la capacitat de generació que tenen els ecosistemes i una utilització que no respecta els cicles naturals. La necessitat de prioritzar l'aigua per la producció pagesa dels aliments locals, s'enfronta al malbaratament de la producció agro-industrial d'exportació, que sobre explota els recursos en benefici d'uns pocs i en contra dels petits pagesos d'arreu. Aquesta situació ha estat present en la resiliència local apuntant elements d'una nova i imprescindible cultura de l'aigua. Les "comunitats de sembra d'aigua" amb les que hem començat a treballar a Catalunya i el projecte de micro-produccions d'electricitat sostenible respectant els cicles de l'aigua a Íntag (Equador) ens ha permès participar en l'organització de la resiliència comunitària i crear bases per un nou model de gestió de l'aigua.

El creixement de l'autoritarisme arreu i de les forces d'extrema dreta han convertit els atacs als drets aconseguits pel moviment feminista una de les seves banderes. En aquest sentit l'enfortiment de l'autoorganització de les dones en la lluita per defensar i aconseguir els seus drets constitueix la trinxera bàsica per auto defensar-se i seguir avançant. Aquest ha estat un objectiu present en la nostra intervenció arreu.

Al febrer el malestar del camp va esclatar amb la "Revolta Pagesa". En la seva desesperació la mobilització espontània barrejava diversos "sectors primaris " amb interessos contraposats. Sense esplaiar-nos en els intents de capitalització política, els interessos de l'agroindústria volien posar els seus objectius, clarament divergents dels de la petita pagesia que vol produir aliments locals cuidant la terra, l'aigua i les llavors, és a dir, les fonts de vida. Hi ha hagut accions perquè aquests sectors tinguessin veus pròpies en els debats sobre agricultura i alimentació. Per part nostra, hem donat suport al naixement de l'Assemblea Pagesa i Ciutadana Metropolitana, reconvertint la plataforma "Veus de Sobirania Alimentària" en un nou instrument d'acció més arrelat al territori i les seves reivindicacions.

Al final d'octubre la tragèdia provocada per La Dana a l'horta sud de València, va fer palès el tràgic que pot arribar a ser seguir amb un model construït a esquenes de la natura i gestionat pels que menysvaloren, quan no neguen, la necessitat d'adaptar les activitats humanes als cicles de la natura. Participant en la mesura de les nostres possibilitats en l'ampli moviment de solidaritat, hem après i seguim aprenent de les companyes de l'horta sud, com l'organització comunitària de base local ha estat l'instrument necessari per fer front a les situacions d'emergència en les que, d'una o altra manera, totes estem. Hem comprovat la inutilitat (per dir-ho suau) de la majoria dels polítics institucionals i la utilitat dels pocs polítics (quasi tots a nivell local) que han entès la vella dita del moviment zapatista: és el poble el que mana.

Per últim, i amb els resultats electorals d'Estats Units, s'ha desvelat què hi havia darrera de la política econòmica dels governs que dominen el món. Sigui darrera de dogmatismes sobre els miracles del lliure mercat o a través de polítiques "aranzelàries patriòtiques", es mostra nua la intervenció dels governs a favor del grapat de multinacionals que es reparteixen la venda de mercaderies i el com fer-la per incrementar els seus guanys. Vells debats com el de l'Acord de Mercosur, permeten posar la necessitat d'una resposta des de la solidaritat i que parteixi dels interessos socials i econòmics de les majories socials. L'estratègia de Sobirania Alimentària

permet, en els temes d'alimentació i agricultura, col·locar en el centre la pagesia i la ciutadania d'arreu exercint la seva sobirania.

Una organització com la Xarxa de Consum Solidari (XCS), que ha centrat la seva feina entorn a la Sobirania Alimentària com a nucli estratègic que dona una dimensió global a la seva lluita per la justícia social, el feminisme i la ecologia, entoma aquesta multi crisi com un repte que obre la necessitat i la possibilitat de desenvolupar espais comunitaris de resistència, resilients a les agressions socials i ambientals que estem patint. A l'hora que signifiquen la construcció i enfortiment de la base de qualsevol lluita i cultura transformadora.

Aquesta treball per enfortir les respostes comunitàries locals davant de la multi crisi que patim és el fil conductor de l'acció de la XCS en el diferents països on treballa tant dels suds com dels nords. En aquesta memòria trobareu una síntesis de la feina que hem desenvolupat des de cada àrea de la nostra organització durant el 2024.

En el terreny intern estem en un moment de creixement de la nostra organització i de tots els seus àmbits de treball, localitats o territoris i països en els que treballem. A l'hora, estem en un moment de consolidació del creixement dut a terme últimament. La plasmació i socialització de tots els aprenentatges que acumulem com organització, és una tasca lenta però imprescindible. Es tracta d'actualitzar i socialitzar continguts i plasmar-los en documents bàsics i estratègics per reforçar la visió comuna que fonamenta el treball en equip. Es tracta de millorar en el repartiment de feines, responsabilitats i capacitats de decisió i en la seva conjunció. També estem en una fase lenta però continua perquè la construcció de l'equip de treball que volem ser es faci tenint cura de que tots els participants de la nostra organització se sentint cuidats en la feina que realitzen.

Tota aquesta activitat la realitzem en el marc d'unes finances sanejades. Portem diversos anys ja amb un patrimoni net positiu que es manté, encara que seguim amb el repte de tenir un fons de seguretat més gran i diversificar més el nostres finançadors.

En un temps de negres tempestes, mantenim el nostre treball quotidià amb la gent que resisteix de forma col·lectiva des d'una perspectiva transformadora; a ella continuem dedicant els nostres esforços i això manté vives les nostres il·lusions i la nostra esperança.

La Junta

COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT

VALORACIÓ GENERAL ÀMBIT DE COOPERACIÓ

Enguany ha començat una reestructuració a la XCS dels equips de treball, començant per l'equip de cooperació. Això s'ha traduït amb la incorporació d'una persona que assumeix una part de tasques de tècnic de projectes i una part de tasques de coordinació. A mitjans del 2024 es va incorporar un nou treballador en aquesta plaça, i també un altre a la plaça de cooperant al Senegal. S'ha treballat des d'una perspectiva de treball en equip, conformat per 2 tècnics a seu, 2 cooperants, i 2 persones voluntàries de la junta de la XCS.

Per una banda, cal destacar que s'ha iniciat la revisió del pla estratègic de cooperació per part de l'equip, en un procés que s'ha allargat bastant en el temps i que ha incorporat en alguns debats estratègics altres membres de la junta. També d'altres treballadors, en el cas per exemple de quins ponts es poden crear entre cooperació i EpJG.

Per altra banda, destacar també l'inici de treball conjunt amb la World Farmers Markets Coalition (WFMC), amb molt bones perspectives de futur i amb projectes a desenvolupar durant el 2025 i 2026, sobretot el de crear una xarxa de mercats andins. De la mateixa manera s'ha decidit apostar per anar treballant la creació d'aliances amb altres entitats (per exemple amb Arquitectura Sense Fronteres) i cuidar i mantenir l'aliança estratègica que suposa treballar amb La Xixa Teatre, valorada molt positivament.

EQUADOR

Al llarg d'aquest any només s'ha pogut executar un petit projecte a l'Equador, de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, ja que els projectes presentats a l'ACCD i a l'AECID per a executar-se el 2024 no van ser aprovats. No obstant, el 2024 vam tenir molt bones notícies amb l'aprovació dels projectes de l'ACCD i de l'AECID Innovació de cara al 2025-2026. Es tracta de 2 projectes de gran envergadura, i amb el d'innovació s'obre camí en una convocatòria nova per la XCS, a més en l'àmbit climàtic (es tracta també del 1er projecte aprovat a l'Equador en la història d'aquesta convocatòria). Això permetrà reactivar la relació amb la Corporación Toisán, després d'una pausa de 16 anys.

La XCS treballa a l'Equador principalment en els sectors de:

1. La promoció del desenvolupament rural basat en la sobirania alimentària
2. El foment i defensa d'un model agroalimentari just i sostenible a través de la incidència ciutadana, social i política
3. La promoció dels drets de les dones i lluita contra les violències masclistes

Enguany s'ha treballat principalment amb el Comité Central de Mujeres de la UNORCAC (CCMU), al Cantó Cotacachi (Província d'Imbabura), en l'àmbit dels drets de les dones. El projecte, d'impuls de la justícia de gènere i drets de les dones indígenes de Cotacachi, ha permès emprendre un procés de debat col·lectiu i arribar a una normativa local millorada en casos de vulneració de drets de les dones en les comunitats andines. Això significa una diversificació del treball de cooperació al país, incorporant el CCMU com a sòcia local directa.

Enguany no s'ha pogut treballar ni amb l'Assemblea d'Unitat Cantonal de Cotacachi (AUCC) ni amb la Unió d'Organitzacions Camperoles i Indígenes de Cotacachi (UNORCAC), però la XCS valora el llarg recorregut amb aquestes entitats i tenim al cap comptar amb elles el proper any. Seguirem treballant a Cotacachi per la defensa dels principis de la sobirania alimentària i enfortint la participació ciutadana, la formació local i, concretament l'apoderament de les dones i la defensa, promoció i garantia dels drets humans de les dones, processos liderats des de la Coordinació Cantonal de Dones de Cotacachi.

Projectes en execució al 2024

Impuls a la justícia de gènere i drets de les dones indígenes de Cotacachi, amb enfocament de pluralisme jurídic, exigibilitat de drets i prevenció.

Socis locals: Comité Central de Mujeres de la UNORCAC (CCMU))

Finançador: Ajuntament de Sant Cugat del Vallès

Aquest projecte, de 10 (+ pròrroga de 3) mesos de durada, proposa:

1. Emprendre un procés de debat i reflexió amb la participació d'actors claus que resulti en una normativa local en casos de vulneració de drets de les dones i nenes en les comunitats andines de Cotacachi millorada/ reformada des de l'EGBDH.
2. Una vegada definit/acordat el text de millora a realitzar, organitzar un esdeveniment de llançament del reglament reformat de la bona convivència i pràctica comunitària amb 80 persones convidades, acompanyat d'una campanya radial en idioma kichwa, creació d'un vídeo il·lustrant el treball realitzat en taules de treball de justícia indígena, i una obra de teatre per a interactuar en comunitats i altres materials comunicacionals per a incidir de manera didàctica/motivadora en xarxes socials.
3. es busca acompanyar aquest procés amb accions d'exigibilitat de drets i incidència política amb EGBDH al nivell local, mitjançant l'anàlisi, construcció i socialització Ordenança Sistema de Protecció de Drets; Ordenança per a la Prevenció i erradicació de totes maneres de violències, així com la participació de lidereses en esdeveniments i espais de diàleg i presa de decisions per a fer prevaler l'avanç obtingut amb el projecte sobre la normativa aplicable en la justícia indígena en casos de vulneració de drets, en comunitats Kichwa de Cotacachi.

BOLÍVIA

Al llarg de 2024, hem continuat el nostre treball a Bolívia donant suport a les organitzacions locals amb les quals treballem. No obstant cada cop anem perdent més presència al país, i no hi ha una estratègia clara per revertir aquesta situació.

Hem seguit amb el nostre compromís de treballar a Bolívia, tot i que durant aquest any 2024 no hem aconseguit finançament pel projecte presentat a l'AECID. Ja portem alguns anys que no rebem finançament per treballar en aquest país. Enguany s'ha decidit no presentar cap projecte de cara al 2025.

SENEGAL

Durant l'any 2024, la Xarxa de Consum Solidari ha continuat consolidant la seva trajectòria de treball al Senegal, iniciada l'any 2010, especialment a les regions de Ziguinchor i Sédhiou (Casamance), així com a la ciutat i regió de Dakar.

L'acció de la XCS al Senegal s'emmarca principalment en tres línies estratègiques:

1. L'apoderament polític i econòmic de les dones i la lluita contra les violències masclistes.
2. La promoció de la bona governança i la democràcia participativa.
3. El desenvolupament rural basat en la sobirania alimentària (actualment sense projectes en execució en aquest àmbit).

A les regions de Ziguinchor i Sédhiou, amb la col·laboració de la contrapart local USOFORAL, s'ha continuat desplegant l'estratègia de treball centrada en dos eixos prioritaris:

- L'apoderament polític i econòmic de les dones.
- L'enfortiment de la governança democràtica local.

A Dakar, en col·laboració amb el Réseau Siggil Jigéen (RSJ), s'ha treballat directament amb diversos ajuntaments de diferents districtes de la ciutat amb l'objectiu de:

- Promoure la governança democràtica local.
- Protegir els drets de les dones i combatre les violències masclistes.

Projectes en execució al 2024

Contribuir a l'apoderament econòmic i polític de les dones de Ziguinchor, Senegal

Soci local: USOFORAL

Finançador: Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

Aquest programa de 24 mesos, que finalitzarà el maig de 2025, està sent executat per la XCS en agrupació amb La Xixa Teatre i té com a objectiu contribuir a l'apoderament polític i econòmic de les dones organitzades en cinc Federacions de dones de les localitats de Niamone, Oulampane, Djibidione, Djinaky i Boutoupa Camaracounda, als departaments de Bignona i Ziguinchor, a la regió homònima, situada al sud del Senegal.

El programa dona continuïtat al treball que XCS i La Xixa Teatre han anat consolidant a la regió de Ziguinchor i al país en general, amb una aposta clara per la promoció i defensa dels drets de les dones. En aquest sentit, l'acció es vertebrava a partir de quatre eixos estratègics complementaris:

1. Fomentar la participació activa de tots els actors i actrius implicats en el programa, garantint la coresponsabilitat, la pertinència i l'arrelament territorial de les accions.
2. Enfortir els drets econòmics de les dones, tot promovent la seva autonomia i apoderament econòmic a través de processos formatius, d'acompanyament i d'enfortiment d'iniciatives productives.
3. Impulsar l'apoderament polític de les dones, promovent la seva presència i participació efectiva en espais de presa de decisions, tant a escala comunitària com institucional.
4. Assegurar la participació i la incidència del programa en espais internacionals, per tal d'enfortir aliances, visibilitzar bones pràctiques i contribuir a una agenda global feminista.

El col·lectiu protagonista d'aquesta acció el conformen 4.981 persones, de les quals 4.095 són dones, representant una diversitat d'identitats i realitats interseccionals (ètnia, edat, classe social, origen territorial, etc.), que han estat involucrades des de les primeres fases del projecte. La contrapart local del programa és USOFORAL, una organització feminista amb una àmplia trajectòria en l'acompanyament i l'enfortiment de les Federacions de dones de les regions de Ziguinchor i Sédhiou, i que ha tingut un paper clau en la identificació i formulació del projecte.

A més, el programa compta amb la col·laboració activa de diverses entitats locals titulars de responsabilitats, com l'Associació de Juristes Senegaleses (AJS), Forum Civil, COSEF i GRAINES, que aporten expertesa en àmbits jurídics, de governança i de gènere.

Finalment, la Universitat de Lleida, a través del Grup d'Estudis de les Societats Africanes (GESA), serà l'encarregada de dur a terme una recerca científica orientada a analitzar les formes locals de poder i d'apoderament femení a la regió de Ziguinchor, contribuint així a la producció de coneixement crític i útil per a la incidència i la millora de polítiques públiques.

Millora de l'apoderament polític de les dones de Diacounda (departament de Bounkiling), Senegal

Soci local: USOFORAL

Finançador: Ajuntament de Sant Cugat del Vallès

Aquest projecte, amb una durada de 12 mesos i finalitzat el juliol de 2024, ha tingut com a objectiu principal contribuir a l'apoderament polític de les dones vinculades a la Federació de dones del municipi de Diacounda, situat al departament de Bounkiling, a la regió de Sédhiou, al sud del Senegal.

L'acció s'ha centrat en reforçar la capacitat de les dones per participar de manera activa i influent en els espais de presa de decisions, tant a nivell comunitari com institucional. En aquest sentit, el projecte s'ha estructurat a partir de dos eixos estratègics:

1. La participació activa i coordinada de tots els actors i actrius involucrats, garantint la inclusió i la rellevància local de les accions desenvolupades.
2. La promoció de l'apoderament polític de les dones, afavorint la seva implicació efectiva en processos de governança local i en espais formals i informals de decisió.

El col·lectiu protagonista del projecte ha estat format per 101 titulars de drets, obligacions i responsabilitats, dels quals 70 són dones, amb una diversitat significativa de perfils segons variables interseccionals com l'ètnia, l'edat, la classe social o el nivell d'estudis. Aquest

enfocament ha permès adaptar les activitats a les realitats específiques de les participants i generar processos transformadors des d'una mirada inclusiva.

La contrapart local ha estat USOFORAL, i, al seu costat, diverses entitats titulars de responsabilitats, com Forum Civil, han col·laborat activament en la implementació del projecte, aportant coneixement i incidència territorial per afavorir la sostenibilitat i l'impacte de les accions promogudes.

Promover el liderazgo de las mujeres de Djinaky, Boutoupa-Camaracounda y Oulampane (Senegal) y su participación en las instancias de decisión.

Soci local: USOFORAL

Finançador: Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo (AECID)

Aquest projecte, amb una durada de 24 mesos, és executat per la XCS, en agrupació amb La Xixa Teatre, i té com a objectiu promoure el lideratge de les dones de les localitats de Boutoupa-Camaracounda, Oulampane i Djinaky, situades a la regió de Ziguinchor, al sud del Senegal.

L'acció busca afavorir la participació activa i significativa de les dones en els espais de presa de decisions de la vida pública, com a via per a la transformació social i la garantia dels seus drets. Aquest enfocament es planteja com una resposta a múltiples obstacles estructurals de caràcter institucional, jurídic, social i econòmic, que continuen vulnerant els drets de les dones d'aquests municipis, malgrat l'existència d'un marc normatiu senegalès formalment favorable a la integració de l'Enfocament de Gènere i Basat en Drets Humans (EGBDH) en les polítiques públiques.

El projecte dona suport a la millora del marc jurídic, al reforç del lideratge polític i comunitari de les dones i noies, i a la promoció de mecanismes participatius liderats per dones, com els Espais de Concertació Ciutadana (ECC), amb una aposta clara per la construcció de ciutadania activa i inclusiva.

El col·lectiu objectiu del projecte està format per 1.423 titulars de drets, obligacions i responsabilitats (744 dones), amb perfils diversos pel que fa a l'edat, l'ètnia, la situació socioeconòmica i altres variables interseccionals, que condicionen l'accés als drets i a les oportunitats de participació.

L'actuació s'estructura en quatre eixos estratègics complementaris:

1. Sensibilització de la societat civil en matèria de governança democràtica local amb enfocament de gènere.
2. Reforç de les capacitats de planificació municipal amb perspectiva de gènere, adreçat a 229 titulars d'obligacions.

3. Millora de les competències en lideratge i incidència política i social, dirigida a 462 titulars de drets i responsabilitats.
4. Impuls de la participació efectiva de les dones en els espais de participació ciutadana i de presa de decisions.

La contrapart local del projecte és USOFORAL, i Forum Civil i GRAINES col·laboren activament en l'execució del projecte, aportant experiència i capacitats en àmbits com la transparència, la incidència política o el desenvolupament comunitari.

D'altra banda, la Universitat de Lleida, a través del Grup d'Estudis de les Societats Africanes (GESA), duu a terme un servei tècnic de recerca científica per analitzar les dinàmiques locals de poder i d'apoderament femení a la regió de Ziguinchor, amb l'objectiu de generar coneixement aplicat que reforci les accions del projecte i contribueixi a la seva sostenibilitat i replicabilitat.

Accés al Registre Civil, amb EGIBDH, i a una vida lliure de violències a Dakar

Soci local: Réseau Siggil Jigéen (RSJ)

Finançador: Ajuntament de Barcelona

Aquest projecte, amb una durada de 24 mesos, és executat per la Xarxa de Consum Solidari (XCS), en agrupació amb La Xixa Teatre, i té com a objectiu enfortir les capacitats de la societat civil i de tres administracions municipals —Cambérène, Rufisque Est i Guinaw Rail Sud— per garantir un accés efectiu i una gestió de qualitat del Registre Civil, així com per contribuir a l'erradicació de la violència masclista.

El projecte parteix de la convicció que l'exercici dels drets civils i la lluita contra les violències de gènere requereixen institucions properes, accessibles i compromeses, així com una societat civil informada i apoderada. En aquest sentit, es treballa per afavorir entorns municipals més equitatius i inclusius, on l'Enfocament de Gènere i Basat en Drets Humans (EGIBDH) sigui realment integrat tant en les polítiques públiques com en la pràctica administrativa quotidiana.

El col·lectiu objectiu del projecte està format per 200 titulars de drets, obligacions i responsabilitats (98 dones) amb perfils diversos pel que fa a l'edat, l'origen ètnic, la situació socioeconòmica o el nivell de formació, incorporant així una perspectiva interseccional per adaptar les estratègies i activitats a la realitat de cada persona.

El projecte s'estructura al voltant de tres eixos estratègics:

1. Fomentar la participació activa i significativa de tots els actors i actrius del projecte, assegurant la corresponsabilitat i la sostenibilitat de les accions.
2. Reforçar les capacitats tècniques i institucionals de les administracions locals i de la societat civil per millorar l'accés i la gestió del Registre Civil, integrant-hi una perspectiva de drets i de gènere.
3. Contribuir a la prevenció, la detecció i l'erradicació de totes les formes de violència masclista, tant des de l'acció institucional com comunitària.

La contrapart local és Réseau Siggil Jigéen (RSJ), una organització feminista senegalesa de referència, amb un llarg recorregut històric en la defensa dels drets de les dones, i una sòlida experiència en accions de sensibilització, incidència política i enfortiment institucional en l'àmbit de la igualtat de gènere.

MARROC

Enguany s'ha continuat la feina iniciada al Marroc l'any 2023, que va començar amb l'aprovació del 1er projecte presentat l'any 2022 a l'Ajuntament de Barcelona, sobre accions d'ESS per afavorir l'autonomia soci financera de dones vulnerables de Tànger. De fet, des de l'any 2021 que ja va tenir lloc la 1era col·laboració entre la XCS i l'Associació 100% Mamans.

En el mateix sentit, el 2024 s'ha executat la 2ona fase d'aquest projecte, també finançat per l'Ajuntament de Barcelona en la convocatòria de projectes de Cooperació al Desenvolupament del 2023, i amb la mateixa sòcia local.

Durant el 2024 s'ha intentat ampliar el treball al Marroc, presentant la 3era fase del projecte a l'Ajuntament de Barcelona pel 2025, que ha estat aprovada, i presentant per 1a vegada un projecte a la Generalitat Valenciana, que no ha estat aprovat. A finals d'any s'ha començat a treballar una aliança amb Arquitectura Sense Fronteres per presentar el projecte conjuntament a la Generalitat Valenciana l'any vinent.

La XCS treballa al Marroc principalment en l'àmbit dels drets de les dones, concretament en contribuir a l'accés als recursos econòmics que garanteixin els seus drets, promovent l'emprenedoria femenina des d'una perspectiva d'Economia Social i Solidària. Això és, millorar l'autonomia financera i social a través de la millora de les habilitats i de l'ocupabilitat de dones en situació de vulnerabilitat.

Projectes en execució al 2024

Accions d'Economia Social i Solidària per afavorir l'autonomia soci financera de dones vulnerables de Tànger – Fase II

Soci local: *Associació 100% Mamans*

Finançador: *Ajuntament de Barcelona*

El projecte, de 12 mesos, executat per la XCS en agrupació amb La Xixa Teatre, vol contribuir a promoció de l'autonomia financera i social de dones vulnerables (mares monomarentals, dones migrants i treballadores sexuals) en el sector de l'Economia Social i Solidària a la ciutat de Tànger (Marroc), degut a la seva estigmatització en els àmbits social, jurídic, laboral i familiar pel fet d'haver estat mares fora del matrimoni.

El col·lectiu meta directe de la intervenció està integrat per un total de 203 persones (152 dones/nenes i 51 homes/nens) d'entre 0 i 60 anys.

Es segueixen 3 eixos estratègics: (1) Augmentades les capacitats personals i tècniques de les dones vulnerables, (2) Realitzat l'acompanyament socio-laboral de les dones vulnerables i (3)

Implementades accions de sensibilització i incidència política per garantir la sostenibilitat del projecte.

La contrapart encarregada d'executar el projecte és l'Associació 100% Mamans, una organització amb una llarga experiència, que té com a missió la inclusió social i ciutadana de mares monomarentals a la ciutat de Tànger. L'entitat agrupada és l'Associació La Xixa Teatre, entitat amb una àmplia trajectòria en la implementació de la innovadora metodologia del teatre de l'oprimit.

Els cofinançadors de les nostres intervencions

Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

Diputació de Barcelona

Àrea Metropolitana de Barcelona

Ajuntament de Barcelona – Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional

Ajuntament de Barcelona – Barcelona Activa

Ajuntament de Sant Cugat del Vallès

EDUCACIÓ PER LA JUSTÍCIA GLOBAL I SENSIBILITZACIÓ

Construïm discurs i generem consciència contra l'actual model de desenvolupament, que considerem generador de desigualtats i de pobresa. Treballem per posar al centre les necessitats de les persones i especialment per recuperar la sobirania sobre l'alimentació.

Donem suport i afavorim la mobilització ciutadana i la construcció d'alternatives transformadores cap a una societat més justa i sostenible, buscant-ne la incidència cap als canvis estructurals que creiem que són necessaris.

Treballem per albergar la transformació alimentària als centres educatius i fer un sistema escolar més agroecològic, donant protagonisme a l'alumnat i les famílies en aquesta transformació. Els alumnes haurien de créixer educant-se en la participació i la gestió sobirana i responsable de l'alimentació.

Orientem la nostra recerca a aflorar els elements transformadors de la pràctica social aportant consistència teòrica i visualització amb l'objectiu de facilitar-ne l'enfortiment i el desenvolupament.

La Xarxa de Consum Solidari incentiva la participació ciutadana en diversos camps i formes, sempre orientats a assolir la pràctica d'un consum responsable i a construir la sobirania alimentària, entesa com a dret dels pobles de tot el món a decidir què mengen i com ho produeixen i ho comercialitzen.

Les accions de XCS d'EpJGS (Educació per a la Justícia Global i Social) tenen com a objectiu sensibilitzar i formar la població catalana, però també fora del territori català, en els aspectes del consum solidari, sostenible i responsable. Per això, la nostra entitat és membre de la Xarxa d'Economia Solidària (XES) a nivell territorial, així com d'altres xarxes a nivell estatal i internacional. A l'àmbit de l'Acció Política, treballem sobretot en aspectes per contrarestar l'Emergència Climàtica.

Un dels aspectes en què l'entitat té una llarga i contrastada experiència és la implementació de circuits curts alimentaris, punt bàsic en la concepció de sobirania alimentària; s'entén com a circuit curt aquell on el valor afegit està controlat pels petits productors i productores, els productes recorren pocs quilòmetres i respecten les temporades i el model productiu respecta la naturalesa, evita inputs llunyans, nocius i contaminants. És a dir, un model de distribució acord amb una visió de sobirania alimentària i que potencia una agricultura que refreda la terra i, per tant, contribueix a la disminució de la petjada ecològica i el canvi climàtic. Ens centrem en aquells models de circuits curts amb més impacte i que es dirigeixen al gran públic:

Entenem per consum ecològicament harmoniós aquella que redueix la despesa energètica i de materials al mínim i facilita que aquesta es faci respectant els cicles naturals. Els principis d'una agricultura en harmonia amb la natura estan recollits a la visió agroecològica i sota els principis de la sobirania alimentària.

Entenem per equitat i comerç amb justícia aquell que permet viure dignament tots els participants a la cadena de valor d'un producte retribuint equitativament a cadascun segons la seva aportació i sense cap discriminació per raó de gènere, origen o ètnia.

Donem especial importància al repartiment equitatiu del treball en aquells aspectes del consum que tradicionalment han estat associats a una discriminació de gènere (tasques reproductives).

Reivindiquem l'equitat intergeneracional, considerant inacceptable que els costos del nostre consum actual les hagin de patir generacions futures.

Tenint en compte les diferents característiques dels productes i dels ecosistemes defensem que la distància quilomètrica recorreguda pels diferents productes, inputs i subproductes que participen al seu cicle de vida sigui la mínima imprescindible.

Accions de mobilització i incidència política

Plantem! per uns barris verds i vius

La Xarxa de Consum Solidari va participar a les jornades 'Plantem! Per uns barris verds i vius' impulsada per la plataforma Veus per la Sobirania Alimentària. Les jornades, dutes a terme els dies 15 i 16 de març, van comptar amb xerrades sobre la renaturalització de la ciutat, on es va analitzar l'impacte ambiental de les ciutats i iniciatives comunitàries per a la naturalització de les urbs, amb la participació d'una vuitantena d'entitats. D'altra banda, també es van dur a terme sessions d'intercooperació d'hortos urbans, projectes a les escoles i moviments de defensa del verd urbà. El 16 de març, el Mercat de Pagès de Germanetes va acollir la mobilització 'Salvem les plantes, l'aigua és vida', en una jornada amb cerca entitats, fira del planter i la llavor i dinar popular, on hi van participar mig miler de persones.

És l'hora dels mercats de pagès

La Coordinadora de Mercats de Pagès de Barcelona (entitat de segon grau que aglutina les diferents entitats que organitzen i dinamitzen els diferents mercats de pagès de Barcelona) va llançar a l'abril del 2024 la campanya 'És l'hora dels mercats de pagès' per commemorar el desè aniversari del Mercat de Pagès de Germanetes, el més llonge de la ciutat. La Xarxa de Consum Solidari, com a membre de la Coordinadora de Mercats de Pagès, va participar

activament en l'acció, que va comptar amb l'organització d'una jornada festiva i reivindicativa el dissabte 13 d'abril al Mercat de Pagès de Germanetes. La jornada va comptar amb un acte polític, la lectura d'un manifest i la visualització de diferents exposicions que explicaven els 10 anys de trajectòria dels mercats de pagès, a més d'una campanya de premsa on es reivindicava el paper dels mercats de pagès per a un model alimentari més sostenible i per avançar en sobirania alimentària.

Defensem la petita pagesia, defensem els mercats de pagès

Amb motiu de la suspensió del Mercat de Pagès de Sant Antoni al mes de maig de 2024, la Xarxa de Consum Solidari, en col·laboració amb la Coordinadora de Mercats de Pagès de Barcelona, va llançar el manifest 'Defensem la petita pagesia, defensem els mercats de pagès'. El manifest va comptar amb l'adhesió de més de 3.000 ciutadans i un centenar d'entitats del territori. Durant la campanya també es van organitzar dues atencions als mitjans de comunicació; una el 9 de maig de 2024 davant la Seu del Districte de l'Eixample, i una altra el 12 de juny amb un cercavila des de Calàbria 66 fins al Consell de Barri de Sant Antoni, on es van aglutinar un centenar de persones.

Alimentació pagesa: enfortim la petita pagesia, reivindicuem l'alimentació pagesa

En el marc de les jornades 'Alimentació Pagesa' impulsades per la Coordinadora de Mercats de Pagès de Barcelona i la plataforma Veus per la Sobirania Alimentària, la Xarxa de Consum Solidari va col·laborar activament en la producció i execució de diverses activitats de les jornades.

Les jornades es van dur a terme del 18 al 20 d'octubre de 2024 al barri del Fort Pienc de Barcelona, coincidint amb el Festival de l'Economia Solidària de Catalunya (FESC). Divendres 18 d'octubre al matí es van celebrar quatre sessions d'intercooperació dedicades a 'Mercats territorials i cooperació camperola', 'Agroecologia escolar', 'Reptes i oportunitats dels mercats de pagès a Europa' i 'El consum d'aliments al nord i el seu impacte al sud'. Les

sessions d'intercooperació van comptar amb la participació d'una cinquantena d'entitats, organitzacions i escoles que treballen per la sobirania alimentària.

Divendres 18 d'octubre a la tarda es van organitzar tres xerrades sobre 'Pagesia i restauració', 'Menjadors escolar ecològics' i 'Venda directa per recuperar el control de la nostra alimentació'.

Dissabte 19 d'octubre el Mercat de Pagès del Fort Pienc va acollir la Festa de l'Alimentació Pagesa amb la gimcana 'Pensa com menges, menja com penses', organitzada conjuntament amb els productors agroecològics del mercat, i un dinar popular.

Treball per al reconeixement del dret a la venda directa de la petita pagesia agroecològica del país

Durant el mes d'octubre de 2024, la Xarxa de Consum Solidari i la Coordinadora de Mercats de Pagès de Barcelona va concertar reunions amb el Departament d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya, l'Oficina Conjunta de l'Alimentació Sostenible i la Diputació de Barcelona, aprofitant la visita a Barcelona de Carmelo Troccoli, director general de la World Farmers Market Coalition (WFMC). En les sessions, es va explicar a les administracions la legislació italiana de defensa de l'agricultura familiar i la necessitat de reconèixer el dret de la petita pagesia a la venda directa a les ciutats.

Assemblea Pagesa i Ciutadana Metropolitana

La Xarxa de Consum Solidari ha participat activament en les dues Assemblees Pagesa i Ciutadana Metropolitana celebrades a Barcelona als mesos de maig i octubre de 2024. En l'última sessió, es va acordar aprovar la constitució l'Assemblea Pagesa i Ciutadana Metropolitana com a moviment de trobada entre petita pagesia de l'àrea de Barcelona, entitats per la sobirania alimentària i ciutadania.

Cultivem solidaritat

Al novembre de 2024, la Xarxa de Consum Solidari es va sumar a la campanya 'Cultivem Solidaritat', organitzada per entitats de la sobirania alimentària del País Valencià amb l'objectiu de donar suport a la petita pagesia de València i proveir de productes frescos als municipis del País Valencià afectats per la DANA. L'entitat va participar en la recollida de producte fresc dels mercats de pagès de Barcelona i l'àrea metropolitana organitzada per la Coordinadora de Mercats de Pagès de Barcelona.

Accions de sensibilització - Mercats de pagès

En diferents moments hem anat determinant els objectius que buscaven el Mercats de Pagès. Per ordenar les activitats realitzades durant el 2024 els hem ordenat en 4 objectius generals que estructurin aquest apartat de la memòria:

- 1. Construir, consolidar i estendre mercats de pagès com espais on proveir-se d'aliments produïts per projectes agroecològics per part de consumidores que busquen un consum conscient. És a dir, espais de proveïment d'aliments en un marc determinat pels valors de la sobirania alimentària.**

El 2024 la majoria de Mercats de Pagès han crescut o s'han mantingut: Incorporant noves productores (com a Bolets La Mandraula, Mel Apiferro, fruits vermells Hort del Catre, fleca Mas Bellpuig); augmentant la diversitat de l'oferta i augmentant els volum de productes intercanviats. Els mercats han ajudat a les diferents productores del mercat, en major o menor mesura, a fer viables i enfortir el seus projectes.

Podem considerar que alguns mercats estan plenament consolidats i son viables des del punt de vista del volum i varietat del aliments intercanviats, altres estan creixent i amb un horitzó clar d'estar totalment consolidats i els més nous, encara que els hi queda un camí més llarg per arribar a dir que estan consolidats, estan en una situació de creixement que indica que hi ha camí per anar cap els objectius desitjats.

Al març del 2024, i dins del projecte "Promoure a Catalunya una ciutadania crítica envers l'actual model alimentari", finançat per l'Agència Catalana de Desenvolupament, Àrea Q va fer un treball d'avaluació dels impactes generats per les accions de sensibilització implementades en el Marc del Mercats de Pagès organitzats per la XCS. En ell es deia:

"Els mercats de pagès han demostrat ser una eina rellevant en el suport i l'expansió de l'activitat comercial de productores i elaboradores vinculades a la sobirania alimentària, essent especialment efectius en la consolidació dels seus projectes professionals".

- 2. Creació, consolidació i aprofundiment de relacions entre els principals actors del mercat: productors elaboradors d'una banda i consumidors de l'altre. Posant en primer pla els valors de respecte per la natura que ens dona els aliments, de dignitat i justícia vers els que els cultiven, de qualitat d'aquests aliments i de la democratització de les relacions on totes les opinions i coneixements compten per enriquir les, enfortir-les i fer participes a tots els actors al nivell volgut.**

Hem desenvolupat una gran quantitat d'accions per afavorir les relacions amb contingut entre consumidores i productores /elaboradores.

Hem donat les primeres passes en introduir una gestió consensuada amb l'Associació de Productores de les línies generals de comunicació dels mercats. Aquest any hem començat per consensuar els instruments a utilitzar e incrementar la participació dels productors en utilitzar-los per difondre els seus projectes i productes. Dins d'aquest instruments cal destacar:

- La pàgina web amb totes les fitxes dels productors del mercats així com la informació generalista sobre tots el Mercats de Pagès.
- L'inici de la creació de petites càpsules de vídeos de presentació de tots els projectes presents en el mercats.
- La creació d'una senyalització homogènia de totes les parades, que permeti identificar-les i remetre mitjançant codi QR al contacte i informació directe mitjançant els seus espais virtuals.

- La potenciació d'espais que permetin la trobada entre els projectes presents als mercats de pagès i els consumidors:
 - Tallers, converses, tastos... petites accions en els propis mercats per part de les productores per afavorir les relacions, les transmissions de sabers, l'expressió de les inquietuds i demandes dels consumidors...
 - Visites a pagès: visites als projectes de productores i elaboradores com un espai privilegiat per conèixer com i qui produeix els aliments, posant en valor els elements eco-socials dels projectes presents als Mercats (l'horta Can Tria Ecològic, la granja de vaques de La Selvatana, o la finca de la productora de Melmelades Moió).
- El desenvolupament de la comunitat d'amigues del Mercat de Pagès, que ha arribat a gairebé les 3000 persones. Aquest canal permet rebre una informació setmanal sobre les activitats del mercat de pagès, les productores que assistiran, quins productes volen ressaltar... incloent sistemàticament informacions genèriques de les productores i les campanyes generals del mercat. Tot això va acompanyat de la possibilitat de reservar determinats productes frescos que necessiten d'una seguretat en la venda per evitar malbaratament alimentari, de reservar places per les diferents activitats, de participar en sorteigs, de conèixer oportunitats....
- Potenciació i consolidació de la relació entre productores i consumidores: a través de reserva dels productes de les productores, alguna vegada fomentada per elles i altres a través del mercat. Per exemple: reserves de lots de diferents productores de cara a Nadal.
- També hem seguit desenvolupant campanyes generals, treballant els conceptes bàsics de la sobirania alimentària entorn a temes pràctics de consum. Campanyes amb especial cura per fer presents aspectes, sovint oblidats, com la part de la justícia social, la solidaritat amb el països del sud i el drets de les dones:
 - Hem treballat el tema de les fruites en les diferents temporades: campanya de la taronja, de l'alvocat i fruites tropicals, de les maduixes...
 - Altres temes propis de diversos sectors alimentaris: campanya "Si menges carn, que sigui poca i bona", incloent degustacions, tallers de cuina i xerrades.
 - Hem treballat la temporalitat amb tallers de cuina i degustacions en els espais gastronòmics.
 - Especial importància han tingut la concreció en un nou model del showcooking realitzats per les companyes de l'Associació La Xixa Teatre, centrat en els productes de temporada, la seva cuina, i també les característiques dels aliments i del seu cultiu de la mà de les productores del mercat. Així, cada estació de l'any (tret de l'estiu), i en tots els mercats, s'ha generat un espai de creació col·lectiva de coneixement amb les aportacions de la saviesa dels productors dels mercats i d'una cuina compromesa amb la Sobirania Alimentària.

L'avaluació abans citada conclou:

"Els mecanismes de canvi basats en l'establiment de relacions més estretes entre consumidores i productores han tingut un rol educatiu destacat, contribuint a un aprenentatge i una sensibilització rellevant envers la sostenibilitat i la justícia global".

3. Situar els mercats de Pagès com una alternativa pràctica de comercialització i consum: des de la sobirania alimentària, significant l'existència d'experiències resilients que avancen cap a un nou sistema alimentari, fins la creació d'una base de possibles accions polítiques transformadores de més ampli abast.

Durant el 2024 hem aconseguit, mitjançant activitats pròpies, i especialment amb les activitats conjuntes amb la recent creada Coordinadora de Mercats de Pagès de Barcelona, situar els mercats de pagès com una de les alternatives a l'actual model alimentari en el terreny del consum i la comercialització directa. Un model que en la pràctica ha demostrat que funciona, es viable i es replicable. Un model que, a la pràctica, ha demostrat que afavoreix el petit productor

que cuida el territori i al que se li garanteix una retribució justa el seu treball. Un model que ha demostrat la capacitat de satisfer de forma comunitària necessitats de consumidors conscients en barris i pobles. La prova de l'èxit d'aquestes experiències és l'existència d'algunes desenes de mercats de pagès a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i les entitats de barri i pagesos interessats en crear nous mercats, especialment en barris de Barcelona.

S'han co-organitzat les jornades "Alimentació Pagesa", conjuntament amb la Coordinadora de Mercats de Pagès de Barcelona. Les jornades van succeir els dies 18, 19 i 20 d'octubre de 2024 i es van realitzar diferents activitats:

- 18 d'octubre: sessions d'intercooperació durant el matí i xerrades a la tarda.
- 19 d'octubre: Festa de l'Alimentació Pagesa conjuntament amb la FESC.
- 20 d'octubre: participació a la primera Assemblea Pagesa Ciutadana i Metropolitana.

Tanmateix, i pel que fa a Barcelona, el nostre creixement s'ha vist obstaculitzat per l'actual govern de l'Ajuntament que ha negat la renovació dels permisos a dos petits mercats (primer Sant Antoni i després Vallcarca). S'ha paralitzat tot el creixement de nous mercats, desatenent les demandes de veïnes i pagesia, i ha posat traves que arriben al ridícul per al normal funcionament als mercats existents, alguns amb més de deu anys d'història. Mentrestant, altres Ajuntaments de Catalunya i dels Països Catalans no només no posen traves, sinó que donen suport a la existència de Mercats de Pagès amb una governança autònoma i participativa dels propis paradistes i entitat organitzadora. De la mateixa manera, la Generalitat de Catalunya té una línia de suport a la venda directa com la pràctica d'alguns departaments del propi Ajuntament de Barcelona.

Per entendre aquesta situació contradictòria ha calgut ampliar la mirada i construir un relat amb les companyes de la Coordinadora, que permeti explicar com el tema ha estat resolt en altres països que ens porten una gran davantera d'anys dels mercats de pagès. A Itàlia tenen una llei de suport a la pagesia on es reconeix el dret de la pagesia a vendre directament els seu productes com a part de l'activitat agrícola, tant de forma individual com de forma col·lectiva mitjançant el Mercats de productors agrícoles i ramaders. A partir d'aquest reconeixement legal, es desenvolupen totes unes normatives comarcals i municipals per donar suport als citats mercats de pagesos i a la seva capacitat de governança de forma autoorganitzada.

La manca d'aquesta regulació crea un buit legal que una normativa de mercats i fires, pensada per comerciants i no per pagesos, no pot suplir. Queda en mans dels gestors dels espais públics el que es donin o no permisos. I en el cas dels mercats a la ciutat de Barcelona, aquesta capacitat i els criteris de gestió de l'espai públic respectuosos amb la diversitat i la pluralitat és substituïda per les opinions d'un equip de govern que ha fet del seu suport a l'actual línia dels Mercats municipals un criteri únic. On hauria de prevaler la diversitat i el respecte a la pluralitat, i els drets de diferents actors, prevalguin de forma excloent els interessos d'un únic actor, que és utilitzat per vulnerar el dret de la pagesia a vendre a l'espai públic els aliments que produeixen.

Davant d'aquesta situació, la Coordinadora de Mercats de Pagès ha desenvolupant una línia de resposta a les agressions de l'actual govern de l'Ajuntament de Barcelona sobre el dret de la pagesia a la venda directa dels seus productes.

Pel que fa a la denúncia i la mobilització: la campanya desenvolupada entorn a la denegació del permís al mercat de Sant Antoni, si ve no ha aconseguit de moment la seva reobertura, sí va aconseguir en pocs dies el suport de 3.000 ciutadanes i 85 entitats i productores, creant una àmplia consciència sobre els atacs de l'actual govern municipal al dret a la venda directa de la

pagesia del territori. Consciència que s'ha reactivat en les mobilitzacions per defensar el Mercat de Vallcarca i que s'estan prolongant en mobilitzacions al llarg del 2025.

També s'ha desenvolupat una línia d'incidència política, amb diferents accions i propostes. Per una banda hem mantingut la vella proposta de que qualsevol regulació de mercats i fires contempli la situació excepcional del mercats de pagès, que depenguin d'agricultura i/o alimentació en lloc de comerç i que reconeixin la necessitat de garantir la capacitat de governança del propis mercats. Tot perquè compleixin les seves funcions de suport a la pagesia i de resposta a les necessitats del consumidor conscient que hi vol participar en ells.

Per altra banda, hem fet un esforç per donar a conèixer experiències com la llei italiana de defensa de l'agricultura, que dona cobertura als mercats de pagès. Hem dut a terme diverses reunions entre la Generalitat, la Diputació de Barcelona, l'Oficina Conjunta d'Alimentació Sostenible (OCAS), els companys de la Coalició Mundial de Mercats Camperols (WMFC - per les seves sigles en anglès), els companys italians de Fondazione Campagna Amica i responsables internacional dels Mercats de la Terra organitzats per Slow Food. Creiem que la possibilitat de que aquest tema estigui en una futura llei catalana sobre agricultura és un debat que està sobre la taula.

4. Que la comunitat dinàmica creada als mercats de Pagès signifiqui la recuperació de l'espai públic per diferents activitats comunitàries veïnals que van més enllà del propi mercat. Generar, així, una comunitat oberta i diversa que s'interrelaciona amb altres espais veïnals fent que l'espai públic recuperat ho sigui per fer barri entre i amb les veïnes.

En el nostre idioma la paraula “plaça” té un significat com mercat d'aliments, però també com l'espai de trobada del veïnat, de celebració popular, de conversa... En definitiva, generació, manteniment i reforçament dels vincles comunitaris que fan el barri.

Els Mercats de Pagès també busquen recuperar l'espai públic. Busquen fer barri, per generar la comunitat dinàmica que vol ser, perquè s'obri i es barregi amb el barri en tota la seva diversitat, generant un espai que té sentit no només des del punt de vista alimentari, sinó des

de múltiples punts de vista comunitaris del barri. Aquests troben un espai públic on desenvolupar-se i relacionar-se, guanyant un espai públic per la gent i el barri.

Aquest 2024 hem celebrat els 10 anys dels mercats de pagès a Barcelona. El primer en néixer, el mercat de Germanetes, ha arribat aquest any a la seva primera dècada. Pels volts de les dates d'obertura s'ha fet una celebració en aquest mercat, reivindicant la voluntat de seguir en peu molts anys més. Ens ha servit, també, per agafar consciència de la trajectòria que porten els mercats de pagès, i adonar-nos de les fites que s'han anat assolint en aquests deu anys. La celebració va comptar amb una part més reivindicativa i una altra més festiva, convidant al barri i tota la gent de Barcelona a participar-hi.

De fet, les activitats de cultura popular, les festes majors, les diferents festivitats del calendari popular, les diades de diferents branques de la cultura popular, les revetlles... han tingut el seu espai en el que el mercat recupera cada dissabte.

El mercat és un espai per proveir-se d'aliments, però també per degustar-los, el que per si mateix ja consisteix un acte social summament important en la nostra i en qualsevol cultura. Cada temporada té els seus dinars propis, que en la seva adequació al medi s'han constituït per si mateixos en tradicions culturals que lliguen l'alimentació, la temporada i l'ecosistema del que formen part (i que en la seva conservació ens va la vida). Recuperar-los, mantenir-los aprofitant el Mercat, és una recuperació social i cultural que ens lliga a una forma de menjar que mai hauríem d'haver abandonat i que connecta amb la visió que genera el propi mercat. El

manteniment dels espais gastronòmics, les degustacions compartides i els dinars populars, han constituït un punt de fusió entre allò social-comunitari, allò ecològic i allò cultural, recuperant l'alimentació adequada des de tots aquests punts de vista.

El mercat ha estat, també, un punt d'acollida de diverses activitats generades pel barri. Des de les reivindicacions sobre l'espai públic, l'habitatge, el verd urbà, la mobilitat sostenible, l'impacte del turisme o la sequera, tot ha estat present als mercats. De la mateixa manera, temes més genèrics com el feminisme, l'antiracisme, la oposició al Genocidi que s'està perpetuant pel sionisme al Poble Palestí, han estat presents al mercats.

En definitiva, d'una manera o un altra, la recuperació de l'espai públic a través dels mercats de Pagès ha estat, també, la recuperació d'aquest espai per activitats col·lectives dels veïns i veïnes. La història dels mercats amb molts anys i que participen des dels seus inicis en la creació d'una nova plaça concebuda per activitats socials, els ha portat a ser un espai referencial per la vida comunitària del barri. En el cas del mercat de Germanetes, aquesta trajectòria ha portat, fins i tot, a donar nom, per votació popular, a la nova plaça. En d'altres més nous i amb més espais apropiats pel veïnatge, ha estat simplement un espai més pel barri. Entre un i altre paper, tenen cabuda tot tipus de situacions intermèdies, adequades a les històries i característiques de cada barri o poble.

2024 ha estat un any en que hem pogut donar passos endavant en els objectius dels Mercats de Pagès. El camí recorregut per uns mercats o altres, té diferents llargades, depenent de la història i les circumstàncies. Això sí, sempre ha estat un camí endavant. Un camí que ens apropa als objectius però, sobretot, facilita seguir caminant el 2025 per assolir noves metes.

Accions d'Educació

Des de fa temps hem adoptat pel nostre treball en espais d'educació l'anomenat **enfocament ecosocial** que considera que les societats millors, són aquelles que són sostenibles, justes i democràtiques en sentit ple. Els principals aprenentatges d'aquesta visió estan perfectament sistematitzades en diversos documents, en especial el fet per Fuhem al llibre "Educar amb enfoc ecosocial". En aquest, es plantegen quin són els principals aprenentatges que cal abordar des d'aquesta visió:

Ecodependència

1. Ecodependència

- Interioritzar l'ecodependència humana.** Ser conscients que formem part de l'entramat de la vida.
- Venerar la biosfera.** Valorar la importància de la biodiversitat i dels ecosistemes. Tenir una visió crítica de la idea que la natura existeix per ser controlada i explotada pels éssers humans. Transcendir de l'antropocentrisme a l'ecocentrisme.

2. Funcionament de la biosfera

- Comprendre que la biosfera (i les societats) són sistemes complexos** que es regeixen per un funcionament que no és lineal, és multicausal i amb bucles de retroalimentació.
- Conèixer les bases del funcionament de la vida a la Terra:** tancament de cicles, ús de l'energia solar, augment de la diversitat i màxima cooperació.
- Valorar que les solucions que ha trobat la natura per adaptar-se i transformar l'entorn i aconseguir expandir-se, són molt superiors a les solucions humanes.** Per això, necessitem integrar les accions humanes en el

funcionament dels ecosistemes. Valorar la biomimesi com una estratègia de vida digna adequada.

3. Crisi civilitzatòria

- a. **Assumir** la situació de **crisi civilitzatòria** que estem travessant.
- b. **Conèixer** què és **el canvi climàtic**, què l'origina, quines conseqüències se'n deriven i possibles solucions.
- c. **Reconèixer** les taxes actuals d'extinció d'espècies i la **degradació d'ecosistemes** com un problema urgent que cal frenar i aprendre a fer-ho.
- d. **Conèixer els grans cicles biogeoquímics** de la Terra, **com s'estan alterant** i algunes formes per restaurar-los.
- e. **Reconèixer els límits del planeta Terra** en recursos i embornals. Reconèixer les energies renovables com les energies del futur, però d'un futur que haurà de ser diferent al present.
- f. **Valorar solucions** a la crisi ecològica i social **que vagin a l'arrel dels problemes**.

4. Agents de canvi ecosocial

- a. **Reconèixer el paper dels moviments socials**, de l'organització col·lectiva, en les millores ecosocials del passat i del present.
- b. **Crear teixits relacionals resilients** mitjançant el desenvolupament de totes les habilitats necessàries per treballar en equip, que ajudin a la superació de situacions adverses i a aconseguir canvis socials.
- c. **Desenvolupar l'empatia i la compassió** a curta i llarga "distància" temporal i espacial i amb d'altres persones i espècies.
- d. **Desenvolupar el pensament holístic i crític**.
- e. **Saber-se moure en la incertesa i desenvolupar la creativitat**.

5. Desenvolupament personal i comunitari

- a. **Desenvolupar-se com a persona i com a comunitat** de manera integral i equilibrada, lligant aspectes emocionals, racionals i físics.
- b. **Entendre** que el desenvolupament personal requereix de relacions socials de qualitat i d'un planeta sa. Interioritzar la nostra radical interdependència. Reconèixer-nos com a éssers vulnerables.
- c. **Valorar la importància** de l'autocura, de la cura de les altres persones i de la cura de la natura.
- d. **Assumir la corresponsabilitat** de la cura social i ambiental segons les possibilitats de cada moment vital.

6. Justícia

- a. **Mostrar que les nostres societats són desiguals** des de la perspectiva interseccional (gènere, classe, orientació sexual, identitat, religió, origen, aspecte físic, racialització, etc.) i quines són les causes. Ser conscients que el model de desenvolupament occidental no és generalitzable i està basat en l'expoli de recursos u alteració dels embornals dels ecosistemes així com en l'empobriment de les persones més vulnerabilitzades.
- b. **Mostrar que les relacions jeràrquiques no són les úniques possibles** en l'organització social i econòmica macro (escala internacional, estatal, municipal), ni micro (escala familiar, escolar, grups d'iguals).
- c. **Valorar la justícia social** com la capacitat universal de satisfer les necessitats (subsistència, protecció, afecte, enteniment, participació, lleure, creació, identitat i llibertat) dins d'un marc de conservació de la natura de la que

depenem. Reconèixer com a privilegis les pràctiques que no poden ser universalitzables.

- d. **Crear xarxes de solidaritat i restitució amb les poblacions vulnerabilitzades. També amb la resta d'éssers vius. Defensar els Drets Humans i dels Infants. Sostenir el dret dels pobles per a decidir sobre el seu futur i migrar.**
- e. **Conèixer satisfactors sostenibles, resilients i justos** enfocats envers la cura de la natura, els éssers vius i de totes les persones. Valorar models col·lectius i cooperatius. Valorar la necessitat de promoure una cultura de suficiència i repartiment, de viure bé amb poc.

7. Democràcia

- a. **Desenvolupar eines** per la reflexió i la presa de decisions col·lectives que incloguin a qui no pot i no se'ls deixa opinar (infància, generacions futures, altres espècies).
- b. **Valorar les aportacions** de persones diverses (classe, gènere, orientació sexual, funcionalitat, etc.). Valorar la interculturalitat.
- c. **Defendre's i regular conflictes** socioambientals i interpersonals de forma no violenta, i actuar en contextos polaritzats.

8. Tècniques ecosocials

- a. **Analitzar la tecnologia** des del punt de vista ecosocial. Qüestionar la neutralitat de la tècnica. Sospesar tots els seus impactes, incloent els negatius.
- b. **Assumir la incapacitat humana d'entendre plenament, i menys, de controlar els sistemes complexos.** Assumir que el sistema tecno-científic, com a creació humana que és, sempre serà limitat. Defensar el principi de precaució.
- c. **Manegar** tècniques ecosocials.

Les **metodologies emprades** tenen una important carrega educativa perquè, a més de mitjà per a l'aprenentatge, són, en si mateixes, una font d'aprenentatge. Novament, la síntesi de principis metodològics els podem trobar en el citat llibre editat per Fuhem:

- *Enfocament socioafectiu*
- *Aprenentatge per l'acció*
- *Construcció col·lectiva del coneixement*
- *Inclusió*
- *Mirada holística i crítica*

Des d'aquest enfocament hem concretat el nostre treball en el sistema agroalimentari des d'una perspectiva Agroecològica i de Sobirania Alimentària

Treballem especialment la relació del treball en l'aula amb **l'acció comunitària** ja sigui en relació al conjunt de l'escola com en relació a els col·lectius i espais comunitaris del barri o població.

Aquest treball durant el 2024 l'hem desenvolupat, amb l'Associació Jardins d'Emma i el seu projecte Aula Viva, realitzant un treball en 11 escoles i instituts de la nova Esquerra de l'Eixample, de la antiga Esquerra de

l'Eixample i del barri de Sant Antoni. També l'hem desenvolupat amb l'escola d'FP de cuina Sant Cugat mitjançant una proposta d'ApS (Aprenentatge i Serveis) en relació amb el Mercat

de Pagès, així com a les escoles la Immaculada, Sant Jordi i al IES Jaume Almera de Vilassar de Dalt.

Tot aquest treball ha anat acompanyat d'un treball de reflexió i aprenentatge. Dos moments han estat especialment importants.

1. La participació en les jornades "Plantem", celebrades al març i organitzades en el marc de la Plataforma "Veus de Sobirania Alimentària", que va permetre aprofundir especialment en temes tals com mantenir els espais verds a les escoles i com renaturalitzar els patis (<https://veussalimentaria.cat/wp-content/uploads/2024/04/recull-sessio-intercooperacio-eix-escoles.-plantem.pdf>).
2. El segon moment de reflexió compartida va ser a l'octubre, a les jornades d'Alimentació Pàgsa, organitzades de nou per la Plataforma "Veus de Sobirania Alimentària", que precisament en aquestes jornades va donar pas a una entitat més àmplia i definida: "l'Assemblea Pàgsa i Ciutadana Metropolitana".

En aquestes segones jornades es va crear un espai de reflexió sobre què és l'agroecologia escolar i l'escola agroecològica. Per la XCS va ser la culminació d'una reflexió on situar l'objectiu de l'escola agroecològica com un element estratègic del treball de la nostra organització. De la mà del German Llerena i la Mariona Espinet vam sistematitzar què enteníem l'agroecologia escolar con un camp d'acció i recerca educatives que promou una praxi de transformació del sistema alimentari escolar en la que l'alumnat és protagonista. L'agroecologia orienta aquesta feina, que s'adapta a la realitat escolar. Els àmbits d'acció són 1) el productiu, 2) el de transformació de l'alimentació i elaboració de plats i 3) el de consum. Les dimensions curriculars són la científica, la social i la tecnològica. Les fonts de coneixement (o epistemologies/llenguatges) són la ciència, la tradició i els moviments socials.

També vàrem analitzar que és una Escola Agroecològica. La vàrem definir com:

- una que organitza els seus equips humans (docents, cuina, menjador, hort, alumnat, famílies) per promoure una gestió del sistema alimentari participada per l'alumnat i la comunitat escolar amb criteris de justícia i ecologia, en col·laboració amb la comunitat/agroecologia local. Ho fa de manera conscient, el que implica coordinar els diferents àmbits i equips humans en aquesta tasca educativa (i, per tant, curricular).
- És habitual fer (bona) feina en l'hort, en el menjador, però és més difícil lligar-ho tot en un mateix projecte. Els àmbits i les accions de l'escola agroecològica ajuden en aquest sentit.
- L'Escola Agroecològica és conscient del seu Sistema Alimentari Escolar i treballa per mantenir-lo coordinat i preparat per la participació de l'alumnat, en col·laboració amb la comunitat exterior a l'escola, amb l'agroecologia local.

En aquest sentit, al finalitzar el 2024 vàrem iniciar un procés, amb l'aula Viva de l'Associació Germanetes, per caminar cap la transformació de l'escola Diputació de Barcelona en una escola agroecològica. Aquest serà un treball d'aprenentatge per part dels alumnes, de la pròpia escola i de nosaltres mateixos que esperem que sigui un referent per caminar en la mateixa direcció en altres escoles. Paral·lelament, es va iniciar el procés de transformació de l'escola la Immaculada de Vilassar de Dalt, des de la qual es va iniciar el disseny d'una formació reglada per a les docents per a que durant el curs 25-26 es dugui a terme, durant tot l'any i amb tots els grups, una feina de fons per a implementar l'agroecologia escolar en tots els àmbits possibles.

Tot aquests passos endavant en la feina i en el seu aprofundiment ens ha portat a dedicar més esforços a l'àmbit de treball en les escoles i instituts, amb noves incorporacions que permetin consolidar un equip i abordar tasques més ambicioses pels anys/ cursos vinents.

Imatge: paradeta al mercat de pagès de Mira-sol, per l'institut d'FP de Sant Cugat, que ofereix els plats elaborats en la relació d'Aprenentatge Servei.

Accions de investigació - difusió

Des de la XCS s'entén la recerca com un mecanisme per a fer aflorar els elements transformadors de la pràctica social, aportant consistència teòrica i visualitzant com a objectiu final el de facilitar el seu enfortiment i desenvolupament.

No comptem amb una àrea específica per a això, sinó que col·laborem amb altres organismes com a universitats i grups de recerca especialitzats. Concretament, i durant el 2024, hem col·laborat amb:

L'ODELA (L'Observatori de l'Alimentació), grup de recerca consolidat de la Universitat de Barcelona (UB), amb qui hem realitzat la difusió d'una recerca sobre la relació entre el malbaratament alimentari i els models de producció agrícola. S'han realitzat diverses accions dirigides a difondre l'estudi sobre malbaratament alimentari i models de producció agrícola: A l'octubre de 2024 s'ha realitzat i publicar un pòdcast, dins de la sèrie "En crisi: un pòdcast d'antropologia" del grup d'investigació CRITS - Antropologia dels Crisi i els Transformacions Contemporànies de la Universitat de Barcelona (<https://www.ub.edu/crits/podcast/>), amb el títol "Parlem del malbaratament alimentari amb Jordi Gascón". Aquest pòdcast forma part de la col·lecció de pòdcast de la Universitat de Barcelona (<https://www.ub.edu/portal/web/geografia-historia/detall/-/detall/en-cri-si-un-podcast-d-antropologia-social>). D'una hora de duració, el programa presenta elements substancials de la investigació iniciada fa una dècada per la Xarxa de Consum Solidari, que ha comptat amb el suport de la Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament en anys anteriors.

Sobre el mateix tema, Jordi Gascón, membre de la Xarxa de Consum Solidari i del grup d'investigació CRITS-UB, ha participat en diverses presentacions:

12 d'octubre de 2024 – Participació en la Taula Rodona "Què és la sostenibilitat?", organitzada per l'Ajuntament de Premià de Mar (Maresme) en la Fira Cultura de la Sostenibilitat (<https://premiademar.cat/28058>)

14 d'octubre de 2024 – Participació en la Taula Rodona "Cap a la Sobirania Alimentària: La IA i Altres Eines per Combatre el Malbaratament Alimentari" organitzada per la Barcelona Culinary Hub dins de la 5th Conferència Internacional "Tomorrow Tastes Mediterranean", a Barcelona (Programa de la conferència: https://tomorrowtastesmediterranean.org/wp-content/uploads/2024/2024-edition/TTM_2024_cat_web_programa.pdf)

Es preveu la realització d'altres activitats dirigides a difondre aquests treballs sobre malbaratament alimentari al llarg del 2025, abans de la finalització del projecte, en diversos punts de la geografia catalana.

Sobre la recerca sobre l'impacte de la pluriactivitat camperola al Nord i Sud Global amb perspectiva de gènere, com estava previst, la recerca es va iniciar el 2023 i es va allargar fins a mitjans de 2024 en dues zones: comunitats indígenes i camperoles del departament de Puno (Sud dels Andes peruans) i del cantó Cotacachi (nord andí equatorià). L'objectiu era fer un diagnòstic comparatiu sobre les estratègies pluriactives del camperol indígena rural en el context actual. Cal assenyalar que la Xarxa de Consum Solidari està treballant ininterrompudament en l'àrea andina des de finals del segle passat, secundant sempre els drets de la pagesia i donant suport a les seves estratègies econòmiques. Es tracta, per tant, d'un dels temes que més interessen a la Xarxa de Consum Solidari, i sobre el qual es fonamenta el seu treball d'Educació per al Desenvolupament a Catalunya.

L'investigador contractat per a aquesta tasca va ser Jordi Gascón, doctor en antropologia social, especialista en l'àrea andina. Actualment és professor titular de la Universitat de Barcelona, però prèviament, durant més de vint anys, va treballar en la cooperació al desenvolupament. Cal indicar que Jordi Gascón porta dècades realitzant recerca en aquestes zones, la qual cosa va facilitar l'obtenció de la informació per a realitzar l'estudi. La recerca va ser de tipus etnogràfic, es va allargar durant diversos mesos, i es va realitzar aplicant estratègies qualitatives que implicaven la participació de la població estudiada en l'obtenció de la informació.

Una primera versió del manuscrit va ser valorada críticament en part del CRITS - Antropologia dels Crisi i els Transformacions Contemporànies (<https://www.ub.edu/crits/>). CRITS és el grup de recerca consolidat de la Universitat de Barcelona del qual forma part el Dr. Jordi Gascón. També ho va ser per avaluadors "cecs" de l'editorial de l'Institut d'Estudis

Peruans, centre de recerca que publicarà la recerca. Amb tots els comentaris, l'autor va elaborar el document final.

El GESA (Grup d'Estudis de les Societats Africanes), grup de recerca consolidat de la Universitat de Lleida (UdL), realitzant recerca qualitativa sobre concepcions locals de poder i apoderament femení a la Baixa Casamance (Senegal). D'ella, se n'han de realitzar publicacions científiques en revistes indexades i material audiovisual de difusió durant l'actual any. De la mateixa manera, la metodologia i altres aspectes han estat compartits en congressos rellevants com ara el 3r Congrés Català d'Antropologia de 2024 (COCA) i el 12è Congrés Ibèric d'Estudis Africans (CIEA) de 2025.

Projectes més destacats

Transformem el model agroalimentari: compromesos amb el consum responsable, sostenible i amb justícia ambiental i de gènere.

Finançador: Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

Aquest projecte, de 24 mesos de durada, presentat per la Xarxa de Consum Solidari (XCS) i l'Associació La Xixa Teatre com entitat agrupada, té com a objectiu la promoció d'una ciutadania crítica i conscient amb els efectes ambientals, socials i econòmics de l'actual model agro-industrial i el nostre consum des d'una visió de Justícia Global Nord-Sud. El projecte contempla la intervenció en les 4 províncies catalanes utilitzant metodologies d'educació transformadora, promovent el consum crític i aplicant de manera transversal el paradigma de la sobirania alimentària amb EGiBDH i la justícia ambiental i climàtica. Les accions treballen entorn de les tres dimensions de l'Educació Global.

La primera dimensió és la d'Educació: es duran a terme accions pedagògiques transformadores a vuit escoles de primària, quatre instituts i un institut d'FP envers la sobirania alimentària, la vulneració al dret a l'alimentació al Nord-Sud global i la justícia climàtica i eco-social. S'abordarà amb una metodologia activa-participativa (APS) que permeti apoderar l'alumnat en les propostes de transformació del seu propi entorn immediat, comprensió i visió crítica en relació a les desigualtats Nord-Sud global, les causes i conseqüències d'aquestes desigualtats en termes de vulneració del dret a l'alimentació.

La segona dimensió és la de Sensibilització: s'aprofitaran els Mercats de pagès de la XCS, espais de resistència on trobem un sistema de comercialització en base a circuits curts controlats per la pagesia, productores, etc. per dur a terme les activitats a través de diferents actes públics al voltant de la temàtica "Fruïta amb Justícia", "Alimentació, Canvi Climàtic" i "Transició Eco social". La finalitat és iniciar processos de conscienciació crítica sobre la realitat de l'actual sistema alimentari, la vulneració del dret a l'alimentació i l'impacte del nostre consum al Nord-Sud global. Tanmateix, s'aprofundirà al voltant dels seus impactes (negatius) i les alternatives per revertir-los, emmarcades en la Sobirania Alimentària, per tal de donar als productors/es, dinamitzadors/es, etc. eines que els permetin comunicar-ho, enfortir el seu discurs i que tinguin major impacte, alhora que se'ls apodera com a protagonistes i agents actius del projecte enfortint la visió global Nord-Sud.

L'última dimensió és la de Mobilització i Incidència: es continuarà participant en xarxes i coordinadores a escala nacional i internacional com són "Ruralitzem-Veus de sobirania alimentària a Ciutat", "La Coordinadora de Mercats de Pagès" i la "World Markets Farmers Coalition" acompanyant i possibilitant l'ampliació del discurs amb les veus de les entitats, moviments de base tant a Catalunya com als països on desenvolupem projectes. Es constituïran dues associacions de pagesos (una en àrea periurbana i l'altra a la rural) per enfortir la capacitat de pressió i representació dels productors/es i elaboradors/es en els departaments, espais i negociacions. Finalment, es realitzarà un vídeo-documental sobre els Mercats de Pagès al Món en aquells països on la XCS hi executa projectes de cooperació al desenvolupament: Equador, Senegal i Marroc.

Enfortiment de les accions locals en lluita per la cultura de la sostenibilitat a cinc barris de Barcelona

Finançador: Ajuntament de Barcelona – Convocatòria ordinària

Aquest projecte s'assenteix sobre un treball d'educació i sensibilització ambiental amb l'objectiu de promoure i reforçar les accions dutes a terme des de la ciutadania organitzada i les institucions per assolir una cultura de la sostenibilitat.

L'àrea d'actuació es focalitzarà principalment en cinc barris de Barcelona en el marc dels Mercats de Pagès. En els Mercats de Pagès, impulsats des de l'any 2013 per la XCS, s'ofereixen productors agroecològics de KM0 de petits productors locals i amb relacions justes el que permet establir relacions molt més estretes entre el productor i el consumidor fent que tinguem una informació transparent sobre els aliments que consumim. Però, també, són espais de trobada entre diferents entitats del barri on s'organitzen activitats de lluita veïnal i de ciutat. Per tot això, aquest projecte vol aprofitar i potenciar les accions en espais on ja existeixen accions amb un caire de sensibilitat.

Les accions es desenvoluparan en cinc Mercats de Pagès: Esquerra de l'Eixample, Sants, Fort Pienc, Sagrada Família i Guinardó. Son mercats setmanal els dissabtes (Sagrada Família és els diumenges), i l'afluència és d'entre 400/600 persones a cada mercat.

Com s'ha dit anteriorment, les activitats es faran a l'espai públic. Hi desenvoluparem un treball d'educació ambiental, treballarem per augmentar i complimentar el treball que es fan des dels horts urbans comunitaris, el voluntariat i la participació de la ciutadania i d'entitats pel verd de la ciutat. Això també vol dir promoure un coneixement millor de la biodiversitat, potenciant nous conceptes i noves polítiques, entre altres instruments. Les accions seran tallers formatius i xerrades on es convidarà a expertes en la temàtica. Les activitats es desenvoluparan en el marc de les activitats culturals que durant tot l'any es desenvolupen en el marc dels Mercats de Pagès: Festa Major, Carnaval, Calçotada, 8 de març...

Tallers formatius: Activitats amb talleristes especialitzats, amb la presència dels productors locals i dinamitzadores agroecològics, s'ensenyarà a la població local a cultivar les seves plantes, es potenciarà l'intercanvi de llavors entre el veïnat i la seva conservació. Això, genera una pràctica de preservació de varietats locals, entesa com una pràctica per a la sobirania alimentària que assegura un valuós patrimoni cultural i agrícola.

Xerrades: Es vol donar espai i veu a les diferents entitats veïnals, moviments socials, cooperatives de consum, Mercats de Pagès i/o escoles entre d'altres actors, que estan lluitant per fer front als efectes del canvi climàtic i prenent mesures d'adaptació i mitigació a escenaris futurs davant d'un col·lapse ecològic global. Per exemple diferents accions dutes a terme com:

- Els mercats de Pagès promouen un canvi de model de distribució, la proximitat i el consum de temporada dels aliments i, eviten inputs llunyans, nocius i contaminants.

- El treball a les escoles i els menjadors escolars com espais des dels quals es pot promoure una alimentació sostenible.

- La gestió comunitària dels horts urbans: a la vegada que es tracten els residus generats pel veïnat que diposita en una compostadora comú, són utilitzats per abonar els horts urbans s'afavoreix la cohesió social i un canvi en la manera d'entendre'ns amb la natura. És a dir, es fomenta la cura de l'espai públic per fer un barri més saludable i amable.

Aquestes activitats estan obertes a tothom tot i que, principalment s'adreçaran a les consumidores dels Mercats de Pagès i veïnes del barri.

Canviem l'actual model alimentari per garantir el dret a l'alimentació, la sostenibilitat i la justícia global.

Finançador: Diputació de Barcelona (DIBA)

El projecte, de 24 mesos de durada, es du a terme a Barcelona, Sant Cugat del Vallès i Vilassar de Dalt. El projecte té com objectiu promoure una ciutadania conscient, crítica i compromesa amb les conseqüències del model alimentari hegemònic i el desenvolupament sostenible al món. En primer lloc, es realitzen accions d'educació per la justícia global amb una proposta metodològica transformadora amb infants d'escoles públiques, instituts, FP i un taller ocupacional sobre els efectes perversos sobre el medi ambient que provoca l'actual model d'alimentació i les desigualtats al Nord-Sud global en relació a la vulneració al dret a l'alimentació. En segon lloc, es sensibilitza a la ciutadania consumidora en els mercats de pagès a Vilassar de Dalt i Sant Cugat del Vallès a través d'exposicions rellevants i actuals: "Fruïta amb Justícia", denunciant les condicions de treball de les "treballadores temporeres" i "Alimentació i canvi climàtic". També hi ha una original exposició de productes de temporada, on es cuinen i degusten diferents plats amb els productes dels mercats de pagès per tal d'apropar una problemàtica global des de la proximitat de la cuina.

No et mengis el món: el nostre consum i la justícia alimentària global.

Finançador: Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

És un programa de 36 mesos de durada, executat per la Xarxa de Consum Solidari juntament amb l'Associació La Xixa Teatre com agrupada. Té com objectiu promoure la transformació social de la ciutadania catalana envers un canvi de model alimentari compromesa en la defensa del dret a l'alimentació al Nord-Sud global. Per això, s'ha dissenyat una intervenció integral a les 4 províncies catalanes, que utilitza metodologies d'educació transformadora, promou el consum crític i posa en valor el paradigma de la sobirania alimentària amb EGiBDH,

la justícia ambiental i climàtica. Les accions treballen entorn a les quatre dimensions de l'EPD: Educació: accions pedagògiques transformadores a quatre escoles de primària, dos instituts, un institut FP i un taller ocupacional entorn a la sobirania alimentària, la vulneració al dret a l'alimentació al nord-sud global i la justícia ambiental i climàtica. Aquestes accions permeten ampliar la comprensió i la visió crítica en relació a les desigualtats nord-sud globals, les causes i conseqüències d'aquestes desigualtats en termes de vulneració del dret a l'alimentació i, finalment, les propostes de transformació del seu propi entorn immediat; Sensibilització: s'aprofiten els Mercats de pagès de la XCS per dur a terme les activitats de sensibilització per començar processos de conscienciació crítica sobre la realitat de l'actual sistema alimentari, la vulneració del dret a l'alimentació i l'impacte del nostre consum al Nord-Sud global. Els Mercats són espais de resistència on trobem un sistema de comercialització en base a circuits curts controlats per la pagesia, productores, etc; Mobilització i incidència: es participa en xarxes i coordinadores a nivell nacional i internacional com són "Veus de sobirania alimentària a Ciutat", "Coordinadora de Mercats de Pagès" i la "World Markets Farmers Coalition" acompanyant i possibilitant l'ampliació del discurs amb les veus de les entitats, moviments de base tant de Catalunya com dels països on desenvolupem projectes com Senegal, Bolívia, Equador i Marroc; Recerca: es duen a terme accions encaminades a establir les causes estructurals de desigualtats de gènere i de vulneració dels drets humans de les persones camperoles a Catalunya i Amèrica Llatina.

DELEGACIONS TERRITORIALS

SANT CUGAT DEL VALLÈS

Fa anys que la XCS forma part de la Xarxa Solidària de Sant Cugat del Vallès, xarxa de la qual formen part altres entitats de diversa índole. L'any 2024, la XCS va col·laborar en la coordinació dels actes que es van celebrar durant el mes de maig amb motiu de la celebració del mes del comerç just, l'economia social i solidària i finances ètiques. Va participar en la Fira que es celebra cada any a la plaça Octavià del municipi, com en diverses accions que es van dur a terme al mercat de pagès de Mira-sol (un dels districtes de Sant Cugat del Vallès), totes elles orientades a afavorir un consum responsable.

La XCS impulsa el mercat de pagès de Mira-sol cada dissabte de 9:00 a 14:30. I ho fa acompanyant a les productores i elaboradores a poder dur a terme la venda directa dels seus productes així com a donar a conèixer els seus projectes vitals. Aquest mercat compta amb un espai de joc com a punt de trobada familiar. Una primera aproximació al joc, amb joguines per diverses edats, instruments de música de fusta, jocs de construcció també de fusta, cercols, malabars, etc. i una gespa artificial on pares/mares i infants poden jugar plegats. També forma part del mercat de pagès l'espai gastronòmic, un altre moment de trobada del veïnat. Durant l'any 2024 es van dur a terme tretze dinars i un esmorzar de forquilla. Alguns d'aquests àpats van ser càrrec de l'alumnat de l'Escola d'FP de Sant Cugat. I és que des de la XCS i a través de la metodologia APS (aprenentatge i servei), els alumnes han conegut de primera ma els productes amb que, posteriorment, han cuinat els plats del menú perquè han conegut els productors. D'aquesta manera han pogut identificar quins són els productes de temporada i com es pot cuinar també amb criteris sostenibles. El Servei l'han dut a terme al mercat de pagès amb l'elaboració de diferents àpats segons la temporada.

S'han dut a terme una vintena d'activitats vinculades al foment i la defensa d'un model agroalimentari just i sostenible.

La XCS participa de manera regular des de setembre de 2024 en un programa de Qgat Ràdio, "Faves comptades", un programa que convida a les entitats que fomenten l'economia social i solidària.

VALÈNCIA

La XCS té vincles amb València des de fa uns anys. El seu principal company de viatge ha estat la Cooperativa agroecològica La Vall de la Casella amb qui ha establert col·laboracions de diversos tipus. Des de la venda de cítrics d'aquesta cooperativa als mercats de pagès de Barcelona, Vilassar de Dalt i Sant Cugat del Vallès, a formacions a personal de la XCS, així com implementació de diverses activitats.

El 2024 ha estat un any molt dur a València. La DANA ha colpejat moltes vides i ha deixat a moltes persones en una situació de vulnerabilitat. Per la XCS ha estat tot un

procés d'aprenentatge. De la ma de la Vall de la Casella, que es va establir com a coordinadora d'un centre de distribució, ha après com és d'important proveir-se de productes frescos tan aviat com les condicions ho permeten, com és d'important establir una bona coordinació entre els diferents agents que operen al territori.

El 2024 ha estat un any de recerca d'entitats afins per tal d'establir aliances i sinergies per accions futures.

La XCS ha participat també com entitat valenciana en l'elaboració de l'Estratègia d'Educació per al Desenvolupament de la Comunitat Valenciana 2025-2030.

VILASSAR DE DALT

A Vilassar de Dalt portem uns quants anys treballant, tant des del Mercat de Pagès com amb la tasca amb les escoles.

Actualment el Mercat de Pagès es realitza cada dissabte a Can Nolla (davant del Sorli Emocions) de Vilassar de Dalt i acull diverses parades de productors de proximitat i ecològics. Amb una forta vinculació amb les entitats del municipi, el Mercat de Pagès de Vilassar de Dalt es converteix en el punt de trobada de les veïnes.

La tasca amb les escoles es continua amb l'activitat sobre agroecologia escolar als tres centres on es va començar: Escola Immaculada, Escola Sant Jordi i l'Institut Jaume Almera. A l'escola la Immaculada es continua amb l'ampliació de l'hort al terrat, treballant amb tres cursos de primària, alhora que es treballa en el disseny d'una formació certificada per al professorat del centre, amb l'objectiu de poder exportar-la també a posteriori a altres centres. En aquest centre s'està projectant tota una línia de treball entorn als tres eixos de l'agroecologia del centre (consum, producció i transformació), mitjançant la qual es vol incidir en tots els àmbits progressivament.

BALANÇ ECONÒMIC

BALANÇ SIMPLIFICAT A 31 DE DESEMBRE DE 2024 I 2023

	NOTA	2024	2023
A) ACTIU NO CORRENT		28.380,87	28.522,51
I. INMOBILITZAT INTANGIBLE	5	0,00	297,86
II. INMOBILITZAT MATERIAL	5	24.423,01	24.900,38
V.INVERSIONS FINANCERES	7	3.957,86	3.324,27

B) ACTIU CORRENT		2.884.923,42	2.117.742,14
I. EXISTÈNCIES		8.172,18	9.197,82
1. Comercials		8.172,18	8.477,82
6. Bestretes a proveïdors		0,00	720,00
II. USUARIS, PATROCINADORS I DEUTORS DE LES ACTIVITATS I		447.357,60	877.330,89
ALTRES COMPTES A COBRAR			
1. Usuaris i deutors per vendes y prestació de serveis	7	76.705,64	22.670,26
4. Personal	7	4,67	0,00
6. Actius per impost corrent y altres crèdits amb les Administracions Públiques	12	370.647,29	854.660,63
V.INVERSIONS FINANCERES	7	0,00	573,59
VI. EFECTIU I ALTRES ACTIUS LÍQUIDS EQUIVALENTS	7	2.429.393,64	1.230.639,84

TOTAL ACTIU		2.913.304,29	2.146.264,65
--------------------	--	---------------------	---------------------

BALANÇ SIMPLIFICAT A 31 DE DESEMBRE DE 2024 I 2023

	NOTA	2024	2023
A) PATRIMONI NET		82.388,74	51.120,17
A-1) FONS PROPIS	10	82.388,74	51.120,17
III. EXCEDENTS D'EXERCICIS ANTERIORS		51.120,17	(4.781,10)
V. EXCEDENT DE L'EXERCICI	3	31.268,57	55.901,27
A-2) SUBVENCIONS, DONACIONS I LLEGATS REBUTS I ALTRES AJUSTAMENTS		0,00	0,00
1. Subvencions oficials de capital	11	0,00	0,00

D) PASSIU NO CORRENT		1.019.434,89	1.006.217,04
II. DEUTES A LLARG TERMINI		1.019.434,89	1.006.217,04
2. Altres deutes a llarg termini	8	1.019.434,89	1.006.217,04

C) PASSIU NO CORRENT		1.811.480,66	1.088.927,44
II. Provisions a curt termini		0,00	0,00
III. Deutes a curt termini		61.834,10	87.023,09
2. Altres deutes a curt termini	8	61.834,10	87.023,09
IV. CREDITORS PER ACTIVITATS I ALTRES COMPTES A PAGAR		1.749.646,56	1.001.904,35
1. Proveïdors	8	17.968,16	19.751,38
2. Altres creditors	8	1.710.284,77	966.067,22
3. Personal (remuneracions pendents de pagament)		0,00	0,00
4 Passius per impost corrent i altres deutes amb les Administracions Públiques	12	21.393,63	16.085,75
5. A compte d'usuaris	8	0,00	0,00
VI. PERIODIFICACIONS A CURT TERMINI		0,00	0,00
TOTAL PASSIU		2.913.304,29	2.146.264,65

COMPTE DE RESULTATS SIMPLIFICADA A 31 DE DESEMBRE DE 2024 I 2023

	Nota	(Deure) / Haber	(Deure) / Haber
		2024	2023
1. Ingressos per les activitats		909.334,48	802.135,98
a) Vendes i prestacions de serveis	13	225.305,54	169.243,71
b) Ingressos rebuts amb caràcter periòdic		20.947,34	15.613,47
d) Subvencions, donacions i altres ingressos	11	663.081,60	617.278,80
2. Ajuts concedits i altres despeses		-	-329,30
a) Ajuts concedits		-	-329,30
5. Aprovisionaments	13	(173.416,39)	(147.833,70)
7. Despeses de personal	13	(395.187,73)	(298.895,81)
8. Altres despeses d'explotació	13	(294.698,17)	(291.173,03)
a) Serveis exteriors		(277.464,69)	(276.050,38)
a.2) Arrendaments y cànon		(21.346,83)	(25.289,38)
a.3) Reparacions y conservació		(981,31)	(174,27)
a.4) Serveis professionals independents		(134.050,94)	(155.404,33)
a.5) Transports		(2.448,50)	(2.813,55)
a.6) Primes d'assegurances		(4.017,45)	(4.077,62)
a.7) Serveis bancaris		(4.538,27)	(2.383,83)
a.8) Publicitat, propaganda y relacions públiques		(6.633,14)	(22.742,63)
a.9) Subministraments		(4.628,39)	(4.480,34)
a.10) Altres serveis		(98.819,86)	(58.684,43)
b) Tributs		(17.233,48)	(15.122,31)
d) Altres despeses de gestió corrent		-	(0,34)
9. Amortització d'inmobilitzat	5	(3.607,37)	(4.182,28)
11. Altres Resultats	13	(10.338,03)	(2.367,42)
I) RESULTAT D'EXPLOTACIÓ		32.086,79	57.354,44
14. Ingressos financers		-	-
15. Despeses financers		(818,22)	(1.453,17)
II) RESULTAT FINANCER		(818,22)	(1.453,17)
III) RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS		31.268,57	55.901,27
19. Impost sobre beneficis		-	-
IV) RESULTADO DE L'EXERCICI		31.268,57	55.901,27

TREBALL EN XARXA

La Xarxa de Consum Solidari compta amb el suport de moltes entitats i persones. A continuació us oferim un llistat de les més destacades amb les què hem treballat.

Participació en Plataformes:

- LaFede.cat – Organitzacions per a la Justícia Global
- Xarxa Economia Solidaria (XES)
- SOS Menjadors Escolars
- Xarxa de Mercats de Pagès de Barcelona
- Veus de Sobirania Alimentària a ciutat
- World Farmers Markets Coalition
- AWID – Association for Women's Rights in Development
- Plataforma Rural (representant de Vía Campesina a l'Estat espanyol)

Organitzacions amb les quals s'ha treballat:

Al Sud:

Equador:

- Asamblea de Unidad Cantonal de Cotacachi
- AACRI
- CAMARI
- Comité Central de Mujeres UNORCAC
- Cooperativa de Ahorro y Crédito Santa Anita
- Coordinadora Cantonal de Mujeres de Cotacachi
- DECOIN
- El Rosal
- Fundación Terranueva
- Runa Tupari
- Sumak Jambina i Sumak Mikuy
- UNORCAC

Bolívia:

- Aynisuyo
- FOBOMADE

•IPTK

Senegal:

- Réseau Siggil Jigéen (Dakar)
- AFEME (Dakar)
- Fòrum Civil (Ziguinchor)
- USOFORAL (Ziguinchor)
- ECAF (Ziguinchor)
- Agències Regionals de Desenvolupament de Ziguinchor i de Kolda
- Plataforma Regional de Dones de Kolda
- FODDE (Kolda)
- Associació de Juristes Senegaleses (Dakar i Ziguinchor)
- PELLITAL (Kolda)

Marroc

- 100 % Mamans

Al Nord:

- A Cova da Terra (Galícia)
- Alba Sud
- Arbore (Galícia)
- Associació de Veïns del Casc Antic
- COOP57
- Cooperativa Aiguaclara (València)
- Cooperativa Feixa Verda
- DIDESUR (Castella - La Manxa)
- El Puente (Alemanya)
- Elkarsarea (Euskadi)
- Elkartruke (Euskadi)
- Entrepobles
- Espai Germanetes
- GESA – Grup d'Estudis de la Societat Africana (Universitat de Lleida)
- Icària Editorial
- Justícia Alimentària - Veterinaris sense Fronteres
- L'Arcu la Vieya (Oviedo)
- La Ceiba, Cooperativa de Consumidores de Comercio Justo (Madrid)
- La Repera
- La Xixa Teatre
- LiberoMondo (Itàlia)
- Mercatrémol
- Món Verd
- Observatori DESC
- Observatori del Deute en la Globalització
- ODELA - Observatori de l'Alimentació (Universitat de Barcelona)
- Panxea (Galícia)
- Picu Rabicu (Astúries)
- Projecte Mescladís
- Setem
- Sodepau País Valencià
- Sodepaz
- Sodepaz Balamil (Valladolid)
- Sodepaz (Rioja)
- Tienda de la Solidaridad (Rioja)
- UOC
- Xarxa Comunitària de Sant Antoni – Xarx@ntoni
- Xarxa d'Enllaç amb Palestina
- Xicòria
- Za Zemiata (Bulgaria)